

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Preceptorium diuine legis venerabilis fratris Joha[n]nis Nider de ordine predicatorum

Nider, Johannes

Nurnberge, 28.VII. 1496

Tertiu[m] de ignora[n]tia q[ae]n excusat [e]t quotuplex ignorantia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31252

estimarē ut estimare fingamur. h. vere
estimem? posse aliqd occultū eē i alio
quo nobis supior sit. et si bonū nrm q
ipso videmur supiores nō sit occultū.
Dic em̄ **Amb.** li. de v̄ginitate. Qd q-
dam plerūq habēt multa bona exte-
riora h̄ intus minora. Quidā vō hnt
paucā exteri? h̄ hnt multa occulta in-
teri? us. q̄ pualēt oibus illis. utpote al-
quis plugat? h̄z habitū martirij? v̄rū
tē sufficere ad sufferādūz martyriū q̄
aliqñ v̄go aliq nō h̄z. aut nō tm̄ quāru
ali? **Jo Greg.** sup illud **Job.** Si sim-
plex fuero h̄ ipm̄ ignorabit aia mea.
dicat. **Sēp** mīn? d̄z hō estimare dona
sua q̄z dona alteri? **Tertio** fit h̄ p forte
affectū et gustū suoz defectū. Sic em̄
paties dolore dentiū estimat se h̄ alijs
pati. nō q̄ p rōnē videat dolore suūz
eē maiore. h̄ q̄z intimi? et forti? dolore
suū sentit q̄z alioz. Sic etiā in pposito
debet eē h̄ mō. **Paulus** doctor gētiū
et vas electiōis. i. **Timoth.** i. dicit. se p̄
mū et maximū oim̄ pctorūz. **Quarto**
pōt fieri cōpando illud qd tu reddis
deo respectu grarū qd deus tibi fecit
ad illud qd alit reddidit respectu eoz qd a
deo recepit. aut ad illud qd redderet si
tanta et talia sic ipse a deo recepisset.
Hoc mō bñs **Frāsc.** dicebat se ma-
ximū pctorūz oim̄. q̄ estimabat nō esse
ribaldū qd n̄ eēt gētor dō si tāta bñficia
grāz a deo accepisset sic ipse acceperat
Quito mō fit ex p̄sideratiōe diuinorū
iudicioz. et n̄re variabilitatis. q̄z fin
Greg. xxv. moral. sup illud **Job.** xxxij
Cōteret mltos et innumerabiles et ali-
os stare faciet p̄ eis. dicit. **Sepe** p̄m-
git ut qd videtur stare hūano iudicio tā
in cōspectu dñi iudiciū faceat et qd h̄c
corā hoib? facit tā i p̄spectu diuini iu-
diciū stent. Et exēplificat d̄ **Juda** et ei?
apostulatu. et de latrone i cruce. Et ad-
ducit illud **Apoc.** iij. Tene qd habes
ut nemo accipiet coronā tuā. Et illud

1. Cor. x. Qui se estimat stare videat
ne cadat. Et q̄s fortasse illi qd despici-
m? tarde possit incipere. et vitā nostrā
feruētioribus studijs p̄ire. ut ibi etiā
tangit.

Capitulum. iij.

Secundū principale de ignorantia
declaranū fuit. qñ ignorā-
tia p̄cm̄. quādo excusat a p̄cto
et qñ nō. **Pro** intellectu hui? notan-
dūz fin **Tho.** et **Duran.** in. ij. dīl. xxij.
et **Tho.** i. ij. q. lxxvj. et fin alios tā theo-
logos q̄ iuristas ac phos. q̄ q̄ntuplex
est ignorantia. **Prima** est ignorantia ele-
ctionis. et hec qdāmodo affectū pecca-
ti p̄seq̄. ut qñ ex p̄cupiscētia p̄cti quā
voluntas nō rep̄mit absorbet iudiciū
rōnis in p̄ticulari opabili fin qd dicit
vj. **Esai.** qd delectatio corrūpit existi-
mationē prudētis. et fin hāc ignorantia
ois malus seu peccās dicit ignorantis
Seda dicit ignorantia cōcomitās. et
hec se h̄z ad actūz cōcomitativē. ut qñ
qd ignorās aliqd facit et nihilominus
faceret si nō ignoraret. et hec se h̄z p̄ acci-
dens ad actū. tō nec excusat p̄cm̄. nec
alleviat nec aggravat. **Signū** autē qd
qd talē ignorantia habuerit ē. quā qd
nō penitet vel dolet post qd actū p̄fecit
aliquē. ut si qd inueniret florē. quē pu-
taret suū fuisse qd nō fuit suū et refuaret
eum et nihilomin? fuaret eū etiā si nō
putaret eū suū fuisse. **Sifr** si aliq̄s cre-
dens accedere ad vñā mulierē. accede-
ret ad alterā ad quā tñ accederet si eā
nō ignorasset. **Tertia** ē ignorantia iuincibi-
lis. videlicet eoz qd nō pōt qd sciret qd
studio vinci nō pōt. talis ē i oib? qd nō
p̄fit vñ rōne ad tps. vel sp. ut i pueris
minorētib? maniacis. demoniacis.
ebrijs et qd ignorant p̄m̄at rōe ex comesti-
one cicure vñ iusq̄ant. ignorantia ḡt iuui-
cibilis. si finset fin suā cām fuerit in-
vincibilis. excusat i toto. p̄z qd nō est
voluntaria aliq̄ mō. et tō nō ē nec fuit

Preceptum IX Capi. III

in pte alieni? ea repellere. vt in pue-
ris minoribus. **S**ed qd de hntib? igrā-
tia inuincibilē. qz i pte aufert vñ rōnis
hñ. qz i talib? excusat in tato vt i pue-
ris qz fm pte sūt dolcapaces z pcepti
dini. z i furiosis hñtib? lucida inuincibilis.
Et dñ norant. si fm se z fm suā cām
fuerit inuincibilis. pñt ebriū ex ebrieta-
te peccatē cui? ignorātia inuincibilis ē
fm se. qz tñc nō pōt iudicare qd agen-
dū sit vñ agēdū. tñ nō ē inuincibilis
fm suā cām qz potuit se nō iebriare et
ita nō ignorare. Et id nō ē oīno excusa-
tus a toto fm **T**ho. z multos. hñ a tato
si inebrietate aliū occidit vel simile fa-
cit. Si autē qd incidit in igrātia inuinci-
bilē. puta i puatōne vsus rōnis p op-
licitū. vt si p vigiliās z abstīnētiās alī
quis infans factus ē vñ ex debilitate
cōplexiōis vel ex sumptione cibi quē
nō tenebatur scire puatū vsu rōnis
tūc iterū excusat a toto. Si etiā qd in-
cidit igrātiā inuincibilē p opus p qd
venialit peccauit. etiā excusat a toto.
vt si feruor excessus pctm veniale fu-
it in vigilando. abstīnēdo. z in hñtib?
Si autē qd incidit in igrātiā inuinci-
bilē ex culpa sua mortali. adhuc excu-
sat fm multos a toto si saltē nullū hñ
vsu rōnis qñ actū facit. q alias esset
pctm. puta si occidit. Et hñ opitio ē p-
babiliōr z vñor. **A**ug. z **A**mb. z **A**ay.
eē videt. **D**ibus tñ talib? si liberati fu-
erint ē pñia iponēda hñ leuioz qñ si fa-
ni talia cōmississent. vt ps. xv. q. j. si qd
Et hñ sit ad cautelā. z ne disciplina ec-
clesie defera. Cui psonat pbs. ij. et hñ.
vbi dñt qz ebrius meret duplices ma-
ledictiōes. Et. iij. politic. iubet tales
ebrios plus alijs puniri. nō q pctm sit
grau? hñ qz talia sūt frequēti? z pñius
Tho. excipe videt ebrius vbi s. j. ij. q.
lxxvj. Et forte sic ē ebrius dictū ē q ad
culpā. si ē de isto qui ex culpa sua
grauē efficeret demoniacus. vel furi-

bundus. vt sit interdū p maledictiōes
z iras. qz tales in infantia aliqd faciētes
alias illicitū nō in toto. hñ excusarent
in tato. **D**icit **T**ho. j. ij. q. lxxvj. ar. iij. Si
eēt talis igrātia q totalit excluderet
vsu rōnis oīno a pctō excusaret. sic
ptz in furiosis amētib? hec ibi. **P**er
talē etiā igrātiā inuincibilē excusat
fm **V**ricū iste q in aliq agēdo dubio
magis pños pñulit. de q nullā auto-
ritatē expñsam habet vñ ita sit vñ nō
dūmō former sibi bonā pñciā postq
magis pños pñulit. z si res alit se hñ
qz ipse sentit excusat. qz fecit qd potu-
it. de? autē nihil impossibile requit ab
hoie. **D**icit etiā **G**uil. sup **A**ay. qz i ha-
bētib? vsu rōnis q ad ea sine qñ nō
eē salus. nulla ē igrātia inuincibil? sim-
plicis z oīno. qz si nō inueniret hoīem
a q doceret vñcio doceret eū. nisi sta-
ret p ipm. **Q**uarta ē igrātia vñ-
uersalis fm pños. z fm iuristas dicit
igrātia iur. videt eoz q qd scire tene-
tur. vt patuit circa pñcipiū pcedēt. ca.
in septē sciēdis. **U**nus em scire tenet
qd alter nō. vt ibidē dictū est. qñ talitū
igrātia directe z p se ē volūtaria seu af-
fectata. vt si qd aliqd sua spōre nesciat
vt liberi? peccet. hñ igrātia i nullo ex-
cusat. hñ est spāle pctm z actū aggrauat
qz auget volūtariū z p pñequēs pctm.
Ex intētiōne em volūtatis ad peccan-
dū puenit. q aliq vult subire igrā-
tie dānū pñter libertatē peccādi. **D**i-
stinguunt vñtū ibi aliq de igrātia
affectata. qd pōt haberi duplicis. **P**ri-
mo cū igrātia tētiōis. vt cum qd
tenet ad aliqd. hñ nescit an teneat vel
nō. Et hñ excusat aliqliter licz modicū
Et illa fuit in **P**aulo. j. **T**imoth. p.
Misericordiā cōsecut? suz qz ignorās
feci in incrudelitate. vt de se dñt. **N**llo
mō pōt haberi cū pñciētia tētiōis hec
in nullo excusat hñ dānat. **U**nde **P**s.
Noluit intelligere vt bñ ageret. **Q**uā

do de talis ignorantia que est causa peccati.
non est directe voluntaria seu affectata.
sed indirecte vel per accidens que dicitur sim-
plex ignorantia. puta cum quis propter la-
borem vel propter alias occupationes ne-
gligit illud addiscere per quod a peccato re-
trahatur. talis enim negligentia facit ipsam
ignorantiam esse voluntariam et per consequens
modo sit eorum que quis scire tenetur et potest.
talis ignorantia non totaliter excusat a
peccato. Similiter cum aliquis non vult labo-
rare in studio. vel negligit discere vel
querere vel sermonem audire. ex quo se
quiritur enim ignorare. Vel cum aliquis
vult bibere vinum immoderate. ex quo
sequitur cum inebriari et discretionem ca-
rere. talis ignorantia diminuit voluntari-
um secundum Thomam. et per consequens peccatum. et sic
non excusat a toto sed a tanto. Cum enim
aliquid non cognoscitur esse peccatum. non potest
dictum quod voluntas directe et per se feratur
in peccatum. sed per accidens. unde est ibi minor
contemptus. et per consequens minus peccatum.
¶ Quidam igitur de ignorantia iuris que ad-
leuitate et gravitate ponitur gradus ta-
les. Primum sunt quidam que habent igno-
rantiam simpliciter talem que ignorant que tenentur
scire sed laborant ut sciant. Et hec habent
aut sine transgressionem legis. et tunc est
pena peccati tantum. Aut cum transgressionem. et
hec non excusat a toto sed ut multum. quia
invincibilis est ut nunc. licet non simpli-
citer. et sic sunt duo gradus. Alii sunt
habentes ignorantiam crassam. vel supinam
que ignorant negligenter scire cum possint. sed
sunt indifferentes ad utrumlibet. et hec mi-
nus excusat. Exemplum istorum trium de illo
que nescit claudere in infirmitatem esse peccatum
bitum. vel non esse ducenda in infirmitatem
quam polluit per adulterium. Alii sunt que ha-
bent ignorantiam affectatam sine conscientia ten-
tionis. ut paulus. et hec minus excusat
quam tertia. Alii vero habent affectatam cum
conscientia tenionis. et ista in nullo ex-
cusat sed omnino damnatur. et sic sunt quinque

gradus. Quinta est ignorantia parti-
cularis dicta a philosophis. haec a iuristis dicitur
facti que est ignorantia particularium cir-
cūstantiarum in actu. Exemplum gratia. in illo
syllogismo. Nullus pater est peccator.
iste pater est. igitur iste. ignorantia ma-
ioris esset ignorantia iuris sine consuetudine
salis. haec ignorantia minoris esset ignora-
tia facti sine particularis. Similiter
ignorantia particularis sine facti est. ut
si nescis hanc rem quam tollis esse alienam.
vel nescis hanc mulierem tuam. Hec distin-
guendum est. quia aut ibi est adhibita et per
missa debita diligentia. et datur opera rel-
licite. tunc ignorantia facti omnino excu-
sat. quia talis ignorantia est causa facti taliter
quod si sciret hanc circūstantiam in pec-
catis trahentem non faceret actum. cuius si-
gnum est quod postea dolet. quando intelligit
peccatum. Hec inquam excusat a toto
Jacob qui cognovit Rachel. eam pro
Rachel in quam solum consenserat. Si autem
rem non est adhibita debita diligentia
licet aliqualis adhibita sit. vel non datur
opera rei licite. hec non excusat a toto. sed a
tanto potest tamen plus et minus alleviare. si
non fuerit directe affectata. unde non excu-
satur in toto Iameth qui occidit Cain.
putans se feram occidere. Si autem nulla
adhibita est diligentia. tunc in nullo excu-
sat. De ignorantia ponitur cancellari. vii.
regulas in floribus regularum moralium.
Prima Ea que tibi precepit deus cogitare
semper. Ad quod quilibet obligatur scire illud
absque cuius notitia non potest cultare
peccatum. Secunda Culpabilis ignorantia
iuris divini non cadit in faciem illud
quod in se est. Ad est. quia spiritus sanctus
tale hominem de necessariis ad salutem
vires suas excedunt docere immediate
paratus est. Tertia ignorantia in vincibilis
excusat in eis preteritis que sunt facti.
non autem crassa vel supina que preueniunt ex ne-
gligentia sciendi vel faciendi quod in se est.
Dicitur autem in vincibilis non quando potest

Preceptum IX Cap. III

vinci. aut q ex ea necesse sit tunc opari
 qz operas sufficiēter fm casus even-
 tui diligētia appositū sciēdi illud qd
 nescit. **Quarta.** Ignorātia iuris hū-
 ni sufficiēter pmulgati. nō liberat sub-
 ditos a pena in foro exteriori. licet fre-
 quēter quo ad deū excuset a culpa qd
 dam ignorātes. **Quinta.** nō qlibet te-
 net scire de quolibet pctō morali an
 sit tale. licet expediat illud inquirere.
 et scire iuxta viū salutis qvires. et statu
 et plus ecclesiasticos q laicos. Et inf
 ecclesiasticos plati ex officio tenet q
 sint parati omni pōcētī reddere rōez
 de ea q in eis est fides spe. **Sexta.** nul-
 li facienti qd in se ē hoc ē hū vident do-
 nis dei tā habitis. de talē hoiez parus
 est docere in necessarijs ad salutē sine
 sint illa credēda sine opanda. **Septia.**
 Demovēs rōne diu ab ignorātia pū-
 ciploz moraliū excusat. qz forte mo-
 rula ad cōsiderādū apponere vas bz.
¶ Cācel. Dubitat hic pmo de emen-
 te rem aliquā furtivā vel raptā vel pdi-
 tam quā ignorat ē talē. vel a pōvicio-
 sam sūt. **¶ R. h. Ray.** Qui sciebāt vel p-
 habiliter credebāt ē de iusto simplr.
 nō tenet ad restitutionē in aliquo du-
 rante. s. bona fide qtum ad illos qui
 credebāt. Qui vero temere credebāt
 vel ignorabant ignorātia crassa vel su-
 pinā vel ex negligētia vel propter fatuā
 simplicitatē nūbil sup hoc cogitabāt.
 tenent ad restituēdē. Dicis aut igno-
 rātia crassa vel supina p methaphoram
 hois crassi vel supini. qui nō videt etiā
 ea q corā eo sunt. qz nullā diligentiam
 facere vult. Sic q publicaz manifesta
 se dicit īgnare. ei etiā non facile credit.
 .xvi. dis. qd dicitis. **Exēpli gfa** Igno-
 rātia crassam et supinā haberet q eme-
 ret rem spoliataz ab eo q spoliavit in
 bello iusto taliter q audiret omēs vi-
 cinos. vel p maiorē pte vel etiā paucio-
 res h sapiēiores audierat dicere il-

lud bellum ē iustum et ptra deum vel
 forte quia ecclesia prohibebat vel excō-
 municabat publice auctores et partici-
 ceps illius belli. talis teneret ad resti-
 tutionē. qui em de talivel simili furto
 vel rapina emerit in iudicio aie nō ex-
 cusat sine dicāt se habuisse īgnātia iu-
 ris sine facti. sine ignorātia crassa. Si
 vero scivēditore iuste vel ex iusto bel-
 lo habuisse. licite pōt emere. nec tenet
 ad restituēdē si etiā nesciebat de iusto
 bello ēē h credebāt pabiliter. nā oēs
 vicini sui vel maior pōvel ad min⁹ sapi-
 entes ita credebāt. put ipivēditore vi-
 debāt. ipe nō tenet restituere durante
 hac bona fide. S; si postea sciat rem
 ēē de rapina d; restituere i foro pnia
 li tenebit sibi vēditore ad interesse. si nū-
 est Ray. S; dō emit bona fide. s. volū-
 tate restituēdi. tūc postq pperit rem
 fuisse viciosa. pōt retinere expēsas qz
 exis in bona fide fecit circa rem pfer-
 uādā vel mellozādā. et nō tenet de fru-
 ctib⁹ p bone fidei pceptis. Tenet tū
 de fructib⁹ illi qui nō essent adhuc con-
 sumpti extaret ex q icipit habere ma-
 lam fidē. **¶ Concordat Hosti.** **¶ Dicitur et**
Guil. Et si durante bona fide res pe-
 rir. nō tenet. qz nō erat in mora. S; si
 si alienavit eā. qz nō dolo desijt possi-
 dere. S; nunqd ille q emit bona fide
 scilicet credens rem non ēē furtivam
 si postea inueniat rem esse alienā pōt
 petere a dño pciū. **¶ R. h. Bartho.** pisa-
 nus in sūma. Certe nō. **¶ C. de sur. l. i. c.**
 nullē. h agat ptra vēditore. **¶ Dubitat**
 vix ignorātes excusent p ignorātiā
 a statutis ordinariis. **¶ R. h. q.** Igno-
 rantes non excusantur cōmuniter lo-
 quēdo a statutis et observantiā legum
 nisi sicut dicitū est supra. distinguēdo
 de ignorātia iuris et facti. h tū a senten-
 tijs platis p statuta ordinariū excu-
 sant ignorātes. qz nō ligant illis nisi
 eoz ignorātia fuerit crassa vel supia

li. vi. de cōst. vt aīaz. **Q**uo ad tertiū
pncipale nōndū. q̄ quis peccātes ex
ignorātia nō sp̄ grauissime peccant. tñ
pncipalēvalde peccāt. q̄ nescit mor-
bū nō q̄rit remediū. **I**ō sup illo Ro.
.ij. Ignorās qm̄ benignitas dei ad pe-
nitētiā te adducit. dīc glo. z est Amb.
Grauissime peccas. i. pncipalissime si
Ignorās. **S**z dubitat p̄mōvīveniat
quis in ignorātiā. Rñ. q̄ cause eius
sunt plures. **O**na est nālis hebetudo
intellect. h̄ illa ē pena nō culpa. tales
ignorantia h̄nt mīnorēnesz pueri. de
quib⁹ dñs ait ad Jonā. **J**one vii. Tu
doles sup edera in qua nō laborasti.
neq̄ fecisti ut cresceret que subvna no-
cte nata est. z subvna nocte perijt. Et
ego non parca r̄inīue civitati magne
in q̄ sunt plus q̄. cxx. milia hoīm. qui
nesciūt qd sit inter dextrā z sinistram
suāz lumēta mltā. **A**lia est incōsidera-
tio z negligētia discēdi. **E**sa. xxvj. Im-
pius non discet facere iusticiā in terra
sanctorū in q̄ gessit nō videbit gloriāz
dñi. **T**ertia ē passionū sensibiliū tur-
batio. **V**n fm̄ phm. j. eth. iuvenes et
passionū insēcutores nō sunt bone sci-
entīe moralis auditores. **Q**uarta est
affectio z cura nimīa de bonis trāsire
rijs. **C**ōtra q̄ **M**atth. vi. **P**rimū q̄rite
regnū celoz iusticiā ei⁹. **Q**uinta ē cu-
ra carnis i desiderijs p̄ crapulāz ebrie-
tatē. p̄ra aplm. q̄ talia vias imagina-
tūez fantastice obrurāt z obnubilāt.
vt in nabal paruit ebrio. q̄ fuisse legīt
vtr maliciosus dur⁹ z pessim⁹. z scdm
nomē suū stult⁹ ē. z stulticia sua cū eo
est ait vxor sua **A**bigail prudētissima
j. **R**eg. xxvj. **D**ubitat scdo. **C**uz o-
missio sciēdi sit p̄ctm. peccat ne sp̄ hō
q̄dīu ignorat id ad qd sciēdū tenet. et
si nō sp̄. qm̄ q̄ z qm̄ nō peccat ignorās?
Rñ. **T**ho. **P**receptū affirmatiū cui
omissio opponit obligat sp̄ h̄ nō pro
semp. z iō oīs illa omissio p̄ illo tēpo-

re est p̄ctm in actu in quo qd p̄ prece-
ptum obligat z quonies illud tēp⁹ rei-
terat. totiens p̄ctm multiplicat. **E**x q̄
p̄z q̄ ille q̄ p̄cipit se ignorasse in cōfes-
sione. d̄z dicere diuturnitatē tēporis.
p̄ qd ignorātia stetit. **D**ubitat tertiō
quō qd possit delere ignorātiā p̄ pe-
nitentiā cū ignoret se ignorare. **R**ñ. q̄
postq̄ qd fecit diligentiā discutiendo
consciā suā modis sup̄ratis. p̄ce-
pto. iij. de cōfiteō. d̄z etiā in generali
dolere de ignorātiā si aliqua haberet
p̄ctā ignorāte. q̄ p̄s. dicit. **D**elicta qd
itelligit ab occultis meis zc. z tūc igno-
rantia inq̄tum est p̄ctm p̄ p̄niam quo
ad reatu⁹ deletur. manet tñ ignorātia
actu. q̄ qm̄ desinit eē voluntaria desi-
nit eē p̄ctm. nō tamē desinit eē simpli-
citer. **D**e hoc habes. iij. p̄cepto. ca. de
cōfiteō. **D**ubitat quib⁹ modis qd
possit ignorāte vitium exire. **R**ñ. fm̄
Chriso. sup **M**atth. omel. xxxix. p̄ q̄-
tuor. **Q**ui em̄ posse suū faceret ad sci-
endū differētiā virtutū z victoz hīc p̄i-
mo deū p̄ isto oraret. **V**n **J**acob. j. **S**i
quis indiget sapientia postulet a deo
qui dat oībus affluenter. z nō improp-
perat z dabit ei. **S**cdo libens legeret
vel audiret verba diuina de necessarijs
docētia. **J**ō. ij. **T**imo. ij. **I**ntellige. id
est. inrus lege q̄ dico. dabit em̄ tibi do-
minus in oībus intellectu. **T**ertio que
scit eē bona faceret z mala dimitteret
moralia. q̄ fm̄ **G**regl. **N**ō est dign⁹
dandis q̄ nō ē grat⁹ de donis. fm̄ illō
p̄s. **I**nitiū sapie timor dñi. Et si mor-
taliter peccaret statim deberet penite-
re. qd q̄rtū pōt eē requisitū. **V**n fm̄ eun-
dem **G**regl. **P**ctm qd per penitētiāz
nō delet. mox i aliud suo pondere tra-
hit. **P**ctm em̄ cecatz obduratōne me-
ret. **V**n p̄s. **I**ntellēctū tibi dabo z in-
struam te i via hac qua gradieris. **P**re-
sertim tu⁹ sū ego. da mihi intellēctū vt
discā mādāta tua. **Q**uarto in dubijs

bonorum et malorum sibi non consideret. Et
dei sacerdotes prudentes et timoratos
quereret Christi exemplo Luc. ij. qui
etiam sedes in medio doctorum primo in
terrogabat. Et Pauli et Ananias acces-
sit. Et Cornelii Petrum. De hac mate-
ria habes. s. pcepto. l. ij. c. viij. F. G.
¶ Dubitat quarto cum negligentia sit
causa ignorantie. quoniam negligentia sit peccatum
mortale. et quoniam non. Rn. fin. Tho. ij. ij. q.
liij. ar. liij. negligentia puenit ex quodam
remissione voluntatis. per quam pringit quod
ratio non sollicitat ut perficiat ea que debe-
ret vel eo modo quo deberet. Potest
autem dupliciter contingere quod negligentia
sit peccatum mortale. Uno modo ex parte eius
quod permittit per negligentiam. quod quidem
si sit de necessitate salutis siue sit actus
siue sit circumstantia est peccatum mortale.
Alio modo ex parte cause. Si enim volun-
tas intus sit remissa circa ea que sunt dei
vel totaliter a charitate dei deficiat. ta-
lis negligentia est peccatum mortale. et hoc
peccatum pringit quando negligentia sequit
ex precepto. Ps. Prover. xij. Qui ne-
gligit vitam suam mortificabit. Alioquin si
negligentia persistat in premissione ali-
cuius actus vel circumstantie que non sit de
necessitate salutis. nec hoc fiat ex co-
ceptu sed ex alio defectu feruoris que
impedit interitum per aliquod veniale peccatum
tunc negligentia non est peccatum mortale sed
veniale. hec Tho. **¶** Quid autem mala sit
sit negligentia et tepiditas etiam que est ve-
niale peccatum ostendit Bernardus. in sermo-
ne de ascensione domini. dicens. Per-
niciosa nimis et molesta tepiditas. in-
ferno enim proxima. et umbra mortis su-
re censet. Sana est videre homines pu-
sillanimes et remissos deficientes sub
one. et virgarum calcaribus indigentes. que
brenis et rara punctionio. animas cogita-
tio. tepida conversatio. obediencia sine
devotione. sermo sine circumspetione. oratio
sine cordis intentione. locutio sine edi-

ficatioe. q̄s deniq̄ vt vldem⁹ vix gehē
ne met⁹ inhihet. vix pudor cohibet.
vix frenat rō. vix disciplina coeracet.
Et hmoi si dñi ita pmanerint aut op
primunt sub onere ⁊ succubūt. aut q̄
dāmodo in inferno sunt vt nūq̄ ad ple
nū respicerēt ī lūmie miserationū dñi
nō in libertate spūs q̄ sola facit iugū
suauet onus leue. **I**nde aut pñiciosa
tepiditas manat. q̄ volūtas cor nō
dum purgata est. nec bonū sibi volūt
nec nouerit a p̄p̄ia cūpiscētia abstra
cti ⁊ illecti. **I**mat em̄ cū carne sua ter
renas consolacionulas in vbo signo
vel facto. ⁊ si hec interrūpūt aliqñ. nō
tñ penitus rūpūt. **H**inc ē q̄ raro af
fectiones suas dirigūt in deū. ⁊ coruz
cōpunctio nō p̄mua s̄ horaria ē. **I**m
pleri aut miserationib⁹ dñi aia hmoi
nō pōt. **E**t quāto magis illis euacu
bit. t̄āto magis istis implebit. vñ si for
te magis p̄bas. nūq̄ iste illis miseri
poterint. nō em̄ spūs ⁊ caro. ignis ⁊ te
piditas in vno domicillo cōmorant.
p̄ferim cum tepiditas dño sole arvo
mitū p̄ocare. hec **Bernhardus.**

Capitulum. iij.

Capitulum. iij.
Scripsit de ignorantia pmissis. declarandum est preceptum nonu. Non concupisces uxorem proximi tui. Et suo modo est intelligendum qd nec femina concupiscat viz alienum. Et ponit Exodi. xx. et Deut. v. Circa que tria principaliter sunt videnda. Primo intellectus huius mandati. Secundo ad quod actus se extendat ambitus huius mandati. Tercio conspicuosum sit delectabilis imorari. **Q**uarto ad primi intellectum. notandum primo qd peccatum inierius in volutate dei peccatis cordis. et peccatum exterius dei peccatum operis. et quia ista scilicet peccata cordis et operis coniunguntur tunc sunt sic unum peccatum. ut determinat. ij. Sen. dist. xliij. tunc etiam uno precepto prohibentur. ut dicunt doctores. iij.